

materiel og aandelig Henseende, er det, at Frivillighedstræet kan vore stort og frodigt frem, slyde Grené, Blomster og Frugter. Det er fremdeles denne Oplysning, der fremkalder Retssindighed, Retsskaffenhed og Bestudighed, saa at den ene Stånd ikke søger at fornærme den anden. Men, er det nu givet, at Fæstevæsenet er et hemmende Baand for Bestands og Oplysnings Fremme, og Bestand og Oplysning igjen de vigtigste Kilder for en Stats Vel, saa troer jeg, at det er Rigsdagens og Regjeringens Pligt at fjerne dette Uvæsen, og Spørgsmaalet dreier sig da om, paa hvilken Maade dette bør skee, enten ad Frivillighedens Vej eller ved en Evangslov. Der er ved Sagens Vedtagelse yttret af den ærede Rigsdagsmand for Viborg Amts 4de Valgkr. (Kosenvorn), at den Ordning af Forholdene underhaanden mellem de Paagjældende selv, som man i ethvert Tilfælde maa ansee ønskeligt, er nu i en saadan Fremskriden, at han efter de partielle Erfaringer, han har om denne Sag, ønsker den No til en vis Tid. Det vilde vistnok glæde mig med mange flere, dersom dette var Tilfældet; men efter det praktiske Kendskab, jeg har til Sagen, stiller Sagen sig ikke saaledes. Jeg er selv Fæster, lever paa en Egn og i en Provinds, hvor Fæstevæsenet er det almindelige, og jeg kan bevidne, at det er meget rigtigt, som en æret Rigsdagsmand for Kjøbenhavns 7de Valgkreds (Casse) bemærkede, at der paa Thyen ikke viser sig nogen Lust til at sælge; der er, saavidt mig bekendt, kun to Godseiere, der hidtil have indladt sig paa at sælge, og Spørgsmaalet er endda: til hvilke Priser? Den høitærede Indenrigsminister har oplyst os om, hvorvidt disse frivillige Dverenskomster vare fremmede; men det var ønskeligt, om han tillige havde oplyst os om, paa hvilke Steder og Egne; herom beder jeg de ærede Rigsdagsmænd, som have et praktisk Kendskab til Sagen, hver for sig at oplyse Thinget.

Jeg er selv af dem, der ønske at opnaae dette Maal ad Frivillighedens Vej; jeg er af dem, der tidligere endogsaa have anseet en Evangslov for skadelig; men jeg er kommen til en ganske anden Anskuelse, og ville de spørge mig om Grunden dertil, saa vil jeg svare, at det er, fordi den praktiske Erfaring

har vist mig, at de frivillige Dverenskomster ei ville skride fremad, naar ikke en Evangslov emanerer ved Siden af eller følger i Hælene. Endnu en anden Grund for Lovens Nødvendighed er de Kendsgjerninger, som paa den senere Tid have fundet Sted; jeg er vis paa, at det gaar de andre ærede Rigsdagsmænd ligesom mig, og at de kunne bevidne, at man ikke behøver at gaar langt bort til fjernere Egne for at finde Exempler paa, hvorledes Indfæstning og Fæstefogtens stundom forhøies til mere end det Dobbelte, end det burde være, og det Halve af Jorden, under et og andet Paaskud, borttages og lægges ind under Høvedgaarden, deels til Godseiernes Tjenere eller kjoleklædte Benner, ja, hvad mere er, at Fæsterens Nærmeffe ved Fædrenes Død have maattet forlade samme og see sig om i fjerne Egne efter et Hjem; men jeg vil spørge, om Slikt ikke er forbausende til vore Tider og i et constitutionelt Land, og om det ikke er paa høie Tid, at Regjeringen forandrer disse Forhold?

Der er endnu en Betragtning, som gjør sig gjældende ved denne Sag, naar man seer den fra den politiske Side. Det er dem Alle, mine Herrer! bekendt, hvorledes dette Spørgsmaals Løsning har gjort sig gjældende ved de sidste Valg til Rigsdagen, det har haft en særdeles Indflydelse paa Valget, hvorledes Candidaten har udtalt sig om denne Sag, og dette er vist Aarsagen til, at der sidder saa mange Bønder paa denne Rigsdag; thi det er jo saare naturligt, at Bondestanden søger sig repræsenteret ved Mænd af sin egen Midte; men jeg anseer det for mindre heldigt, naar dette atter skulde gjøre sig gjældende ved næste Valg; men først naar en Fæsteføsningslov er udkommen, er det, at den Misnoie og Mistillid forsvinder, der endnu finder Sted imellem de forskjellige Classer; naar dette er skeet — og jeg udtaler det navnlig med Hensyn til mig selv — vil Bonden foretrække, at blive ved sit Hjem og sin Arne, bag sin Plov og rolig overlade Statsstyrelsen til mere oplyste og dygtigere Mænd, hvilket jeg ogsaa troer maa være i Statens Interesse.

Betragter man det foreliggende Lovforslag, saa troer jeg, at det opfylder Rettsædighedens